

Spis treści

Wstęp	7
Tematy	11
Oznaczenia	15
Słownik	17
Bibliografia	267
Źródła	271
Indeks	279

Wstęp

Niniejszy słownik opisuje slang afroamerykański, a więc najbardziej potoczną część angielszczyzny afroamerykańskiej i zarazem istotną część slangu ogólnamerykańskiego¹. Slang tworzy się zazwyczaj przez manipulację formą lub znaczeniem istniejących już wyrażeń, a używa się go w miejsce określeń standardowych dla podkreślenia i wyrażenia dodatkowych informacji – społecznych, psychologicznych czy retorycznych – takich jak np. identyfikacja grupowa, emocje czy dosadność. Slang afroamerykański odznacza się szczególnym bogactwem form i znaczeń, obfituje też w ciekawe odniesienia społeczno-kulturowe. Od kilku dekad jest coraz bardziej znany i rozpowszechniony, wywierając znaczący wpływ na slang ogólny i kulturę popularną; widać to choćby w światowej ekspansji hip-hopu, którego slang jest nieodłącznym elementem. W pełni zasługuje więc na zainteresowanie językoznawców i wart jest przybliżenia polskiemu czytelnikowi.

Słownik powstał na podstawie obszernej bazy danych leksykalnych zawierającej cytaty z rozmaitych współczesnych źródeł, takich jak: muzyka, film, telewizja, prasa, literatura, internet oraz wypowiedzi Afroamerykanów, zgromadzone podczas wieloletnich badań terenowych w USA. Uwzględniono zarówno źródła typowo afroamerykańskie (by zagwarantować reprezentatywność), jak i ogólnamerykańskie (by ocenić i pokazać skalę zapożyczeń ze slangu afroamerykańskiego do slangu ogólnego). Dodatkowo materiał konsultowano ze specjalistyczną literaturą źródłową dostępną w następujących bibliotekach uniwersyteckich: Columbia University, Duke University, Harvard University, New York University,

¹ Teoretyczne aspekty slangu afroamerykańskiego szczegółowo przedstawia monografia autorstwa Macieja Widawskiego pt. *African American Slang: A Linguistic Description*, wydana w 2015 roku nakładem wydawnictwa Cambridge University Press.

Tulane University, University of Alabama, University of Arizona, University of California Berkeley, University of California Los Angeles, University of Florida, University of Miami, University of Mississippi, University of Tennessee, University of Washington i Yale University.

Słownik zawiera około 1500 haseł, a po uwzględnieniu form wariantywnych, około 2000 reprezentatywnych wyrażen slangowych charakterystycznych dla Afroamerykanów. Kryterium selekcji stanowiła ich wysoka frekwencja w bazie danych oraz sugestie rodowitych użytkowników angielszczyzny afroamerykańskiej. Hasła rozmieszczono w ponad 160 rozdziałach tematycznych (patrz *Tematy* na kolejnych stronach) ułożonych w układzie alfabetycznym; zrezygnowano przy tym ze struktury złożonej, dzielącej materiał na podrozdziały i mniejsze części, na rzecz prostej struktury jednostopniowej. Hasła umieszczone w rozdziałach ułożono również w porządku alfabetycznym; hasła homonimiczne odzwierciedlające różne części mowy podano jedno pod drugim, a w przypadku haseł polisemicznych znaczenia ponumerowano cyframi arabskimi; zleksykalizowane złożenia oraz frazy potraktowano jako odrębne hasła i umieszczono pod pierwszą literą pierwszego wyrazu, nie gniazdując ich.

Budowa artykułu hasłowego ma układ następujący: wyrażenie hasłowe (podane *powiększoną i pogrubioną czcionką pisaną*) oraz jego ewentualne warianty (następujące po ukośniku, a więc po /) podane w odrębnym wierszu, skrót oznaczający część mowy, związek wyrazów lub częśćkę słowotwórczą, datowanie (jeśli możliwe było jego ustalenie), ewentualny kwalifikator stylistyczny (podany KAPITALIKAMI), definicja lub ekwiwalent w standardowej polszczyźnie, skróty stanowiące odnośniki bibliograficzne (w nawiasach, również podane KAPITALIKAMI), co najmniej dwa kontekstowe przykłady użycia wyrażenia hasłowego wraz ze źródłem i jego datowaniem (podane *kursywą*). Gwiazdka (*) podana po wyrażeniu hasłowym sygnalizuje, że przeszło ono do slangu ogóln amerykańskiego i jest powszechnie znane większości Amerykanów bez względu na ich pochodzenie etniczne. Datowanie ustalono na podstawie dostępnego materiału leksykalnego, a także konsultując się z fachową literaturą źródłową (patrz *Bibliografia*). Z uwagi na ograniczoną objętość słownika zamieszczono jedynie najczęstsze warianty wyrażen hasłowych; ich pisownia może się też nieco różnić od tej w przykładach, nie wszystkie warianty muszą też być poświadczone przykładami.

Istotną część słownika stanowi 3300 kontekstowych przykładów użycia, zaczerpniętych ze wspomnianej bazy danych leksykalnych. Przykłady pełnią wieloraką funkcję: ilustrują i dopełniają poprzedzające je definicje, potwierdzają istnienie i zaświadcniają użycie wyrażen, a przede wszystkim ukazują zastosowanie wyrażen w kontekście, co może mieć istotne znaczenie dla osób uczących się języka angielskiego, np. studentów. W trosce o oszczędność miejsca i zgodnie z praktyką leksykograficzną dłuższe przykłady skrócono, ale tak, by zachować kontekstowe znaczenie wyrażen.

Chcielibyśmy szczególnie podziękować Profesorowi Johnowi R. Rickfordowi ze Stanford University za cenne uwagi dotyczące angielszczyzny afroamerykańskiej oraz gościnność podczas naszych pobytów badawczych w Kalifornii, a także Profesorowi Johnowi Baugh z Washington University z St. Louis za interesujące uwagi i niezmiennie poparcie naszych starań popularyzujących wiedzę o angielszczyźnie afroamerykańskiej.

Mamy nadzieję, że słownik stanowić będzie cenne źródło praktycznej wiedzy o slangu afroamerykańskim. Publikacji takich jak nasza brakuje na polskim rynku wydawniczym, a zainteresowanie tą nośną częścią leksyki angielskiej jest niesłabnące. Łącząc naukowość z funkcjonalnością, słownik będzie zapewne przydatny dla anglistów, amerykanistów, kulturoznawców, tłumaczy oraz wszystkich zainteresowanych różnorodnością leksykalną współczesnej angielszczyzny.

Małgorzata Kowalczyk i Maciej Widawski
Los Angeles, wrzesień 2017

Tematy

AFRICANA 17	FINANSE 77
AFROAMERYKANIE 19	FIZJOLOGIA 78
AGRESJA 24	GESTY 79
AKULTURACJA 25	GŁUPOTA 82
ALKOHOL 27	GRAFFITI 83
ANTAGONIZM 32	GROŹBY 84
APLAUZ 33	GRUPY 84
AROGANCJA 34	GRY 85
ATRAKCYJNOŚĆ 36	ILOŚĆ 87
BIALI 39	IMITACJA 89
BIEDA 46	IMPREZOWANIE 90
BOGACTWO 47	INERCJA 91
BROŃ 48	INFORMACJA 92
BRZYDOTA 51	INTEGRACJA 94
CHEĆ 53	INTENSYWNOŚĆ 94
CHOROBA 53	IRYTACJA 97
CIAŁO 54	JAKOŚĆ 99
CIAĞŁOŚĆ 57	JĘZYK 102
CZEKANIE 57	KARNACJA 103
DOCIEKLIWOŚĆ 58	KIEROWNICTWO 106
DOSKONAŁOŚĆ 58	KOBIETY 106
DZIECI 68	KONIEC 108
DZIELNICA 69	KONTAKT 109
DZIWACTWO 72	KONWENCJONALNOŚĆ 110
EKSCYTACJA 73	KRADZIEŻ 110
ELEGANCJA 74	KRYTYKA 111
ENERGIA 75	KULINARIA 113
FILM 76	LOKUM 115

- MARNOTRAWSTWO 116
MĘŻCZYŹNI 116
MIASTA 117
MOBILIZACJA 122
MUZYKA 123
MYŚLENIE 133
NARKOTYKI (OGÓLNIENIE) 133
NARKOTYKI MIĘKKIE 138
NARKOTYKI TWARDE 140
NARZEKANIE 142
NAŚMIEWANIE SIĘ 142
NERWOWOŚĆ 143
NIEDBAŁOŚĆ 143
NIENAWIŚĆ 144
NONSENS 146
NUDA 147
OBOJĘTNOŚĆ 147
OCZEKIWANIA 148
ODEJŚCIE 149
ODRZUCENIE 152
ODWAGA 152
OGLĄD 153
OPANOWANIE 153
ORIENTACJA 156
OSZUKIWANIE 156
OTYŁOŚĆ 160
OZDOBY 160
PARTNERZY 162
PEWNOŚĆ 164
PIENIĄDZE 165
POCHLEBSTWA 170
POCZĄTEK 171
PODŁOŚĆ 172
POGARDA 173
POGODA 174
POKAZ 175
POLICJA 175
POPARCIE 177
POPULARNOŚĆ 177
PORUSZANIE SIĘ 178
POWAGA 179
POZDROWIENIA 180
POŻĄDANIE 181
PRACA 182
PRAWDA 183
PRAWIDŁOWOŚĆ 184
PREFERENCJE 185
PROBLEMY 186
PROSTYTUCJA 188
PRZECHWAŁKI 189
PRZEMOC 191
PRZESĄD 192
PRZESTĘPCZOŚĆ 193
PRZESZKODY 197
PRZESZŁOŚĆ 198
PRZYJAŹŃ 199
RASIZM 203
RELIGIA 204
RODZINA 205
ROMANSE 206
ROZMIAR 208
ROZMOWA 209
ROZUMIENIE 211
SEDNO 212
SEKRETNOŚĆ 212
SEKS 213
SEN 222
SKROMNOŚĆ 222
SŁUŻALCZOŚĆ 223
SPECJALNOŚĆ 225
SPORT 225
SPÓŹNIENIE 225

STANY (USA) 226	WALKA 249
STAROŚĆ 228	WIEŚ 249
SUKCES 228	WIĘZIENIE 250
SWOBODA 229	WŁOSY 251
SZACUNEK 230	WPLYWY 254
SZALEŃSTWO 231	WYROZUMIAŁOŚĆ 256
SZYBKOŚĆ 232	WYTRZYMAŁOŚĆ 256
ŚMIERĆ 233	WYZWANIE 257
TANIEC 233	ZABAWA 258
TCHÓRZLIWOŚĆ 235	ZASKOCZENIE 261
TRANSFER 237	ZAZDROŚĆ 262
TRANSPORT 237	ZDARZENIE 263
UBIÓR 241	ZGODA 264
UDAWANIE 244	ZMARTWIENIE 264
UMIEJĘTNOŚĆ 246	ZMĘCZENIE 265
UWAGA 246	ZWIĄZEK 265
UWODZENIE 248	ŻAL 266